

#20

Intervju

ROSELEE

GOLDBERG

INTERVJU

Piše: Maja ĆIRIĆ, nezavisna kustoskinja i umetnička kritičarka

EKSKLUZIVNO

ROSELEE GOLDBERG,
OSNIVAČ „PERFORME“, PISAC, KRITIČARKA I KUSTOSKINJA

PERFORMA - Staging Silence - Hans Op de Beeck

PERFORMANS JE GLAVNI DOGAĐAJ

Renomirana američka istoričarka umetnosti, kritičarka i kustoskinja RoseLee Goldberg boravila je u našem gradu povodom simpozijuma *Proširena scenografija 2: O umetnicima/autorima*, koji je prošlog meseca u organizaciji *Kioska* i Praškog kvadrigenala održan u Vojnom muzeju na Kalemegdanu, okupljajući istaknute predavače iz oblasti scenskog dizajna. RoseLee Goldberg je autorka knjige *Performance Art: From Futurism to the Present* prevedene na preko sedam jezika i nezaobilazne studije za teoriju performansa na univerzitetima. U Njujorku je 2004. godine osnovala *Performu*, najznačajniju svetsku manifestaciju posvećenu performansu.

Yellow Cab: Koliko je Njujork uticao na *Performu* i koliko je ona promenila njujoršku scenu?

RoseLee Goldberg: *Performa* je u veoma velikoj meri o gradu Njujorku, njegovoj istoriji, građevinama i stanovnicima. Inspirisana je onim Njujorkom koji sam poznavala sedamdesetih godina, kada sam se doselila ovde, kada je umetnička zajednica držala Downtown u svojim rukama, kada smo živeli po tavanima u mračnim ulicama koje su danju postajale centar lake industrije, i kada su umetnici, pisci, filmadžije, koreografi, muzičari, arhitekti — svi živeli jedni do drugih u ovom, maltene zatvorenom svetu ispod 14. ulice. Svuda smo išli pešice — od Hell's Kitchen do *Mudd Cluba*, od *Max's Kansas Cityja** do CBGB-ja** — a sastajali smo se i u lokalnim kafićima i barovima gde bi razgovori o onome što smo

videli, slušali ili čitali trajali po čitavu noć. Činilo se da je Njujork kasnih devedesetih postajao previše ozbiljan, neizbalansiran, previše je funkcionisao na principima trgovine i advertajzinga, a posle 11. septembra postao je čak i previše bojažljiv, i želela sam da prodrmam stvari iz osnove, da prizovem ona vremena kad je kreativna zajednica oblikovala dublji, prvobitni kulturni život, bez dozvole ili priznanja s vrha. Poželela sam da ovo ne radim na nostalgичan način, već da radije zahuktam energiju i razudam odvažnost tih vremena, služeći se istorijom kao inspiracijom. Delovalo je kao da možemo da se udružimo da doteramo 21. vek u Njujorku tako da bude oštar i inventivan, kao što je uvek i bio. To je bila reakcija na naše prvo bijenale *Performa 05*, i od tada je postao jači, sa svakom iteracijom.

Tokom tri nedelje trajanja *Performe*, ljudi se organizuju širom grada, povezujući desetine lokacija i njihovu publiku, gomile kustosa i nekih stotinak umetnika. Publika može da poseti neka od tih utočišta iz sedamdesetih, poput istorijske zgrade *Clocktower* za minimalistički plesni performans Marie Cool, ili ode u srce Tajms skvera da pogleda paradu Artoa Lindsaya koja se kreće samo u pratnji muzike s mobilnih telefona. Ili može samo da šeta ulicom i otkrije kamion Santiaga Sierre sa džinovskim znakom „NE“. *Performa* se održava po celom Njujorku, a sigurna sam da su umetnici takođe bili inspirisani samim gradom kada su stvarali svoje radove. Na primer, porudžbina *Performa 09* od Dominique Gonzalez-Foerster počela je filmom *After Hours* Martina Scorsesea čija je radnja smeštena u Sohou osamdesetih, gde su članovi

Strana / Page: 4

Rejting / Reach: 0

Država / Country: SERBIA

Površina članka / Size: 842 cm2

3 / 3

Performa publike voženi u taksijima po celom gradu, nasumice otkrivajući solo muzičke priredbe u Katzovoj delikates radnji i na drugim neočekivanim mestima, da bi na kraju ušetali na zadnja vrata pozorišta direktno na binu gde ih je čekala publika u sali. Dakle, sve je dvosmerno: *Performa* je crpla inspiraciju iz njujorškog krajolika, ali je takođe promenila grad ovom neverovatnom vrstom urbanog aktivizma.

YC: Kako se *Performa* razvijala od svog prvog izdanja?

RG: Ustanovila sam *Performu* (2004) zato što sam smatrala da je neophodno da izvanredna istorija umetničkih performansa i njen uticaj na umetnost i kulturu proteklih stotinu godina budu poznatiji široj javnosti i bolje shvaćeni. Prvo bijenale, *Performa 05* (2005), imalo je za cilj da ispravi ovu nepravdu tako što će biti prvo bijenale posebno posvećeno performansima vizuelnih umetnika. Ideja je bila da pokažemo da performansi vizuelnih umetnika nisu samo sporedna tačka već glavni događaj. Ideje dobijaju oblik u aktivnostima, a aktivnosti vizuelnih umetnika aktivno su oblikovale umetnost 20. veka. S *Performom 05* takođe smo otpočeli program *Performa Porudžbine* koji je ključan za energiju i stremljenja bijenala. Pozivajući umetnike — od kojih mnogi dotad nisu stvarali *live* radove — da stvaraju potpuno nove radove koje bismo od početka proizvodili s njima, *Performa Porudžbine* su podigle nivo i otvorile potpuno nove mogućnosti za umetničke performanse u 21. veku.

Performa 07 (2007) nastavila je ovaj tempo, otvarajući vrata drugim disciplinama — uključujući, na primer, specijalan program koji tumači odnos između vizuelne umetnosti i plesa — povećavajući broj *Performa Porudžbina* sa dva na deset umetnika i pozivajući preko šezdeset lokacija i više od dvadeset kustosa da nam se pridruže u okrepljivanju grada vrstom kulturnog aktivizma koji decenijama nije viđen.

U najskorije vreme, s *Performom 09*, odlučili smo da proslavimo stogodišnjicu jednog od najvažnijih pokreta u istoriji performansa — italijanski futurizam. *Performa* bijenale oduvek je imalo istorijski element, koristeći istoriju kao odskočnu dasku za putovanje u budućnost, ali ovog puta želela sam da stavim istoriju u prvi plan i iskoristim je ne samo na sentimentalni način već i radikalno, da istovremeno izazovem umetnike i publiku.

Futuristi su insistirali na tome da se umetnici direktno angažuju sa svetom koji ih okružuje. Njihovi manifesti ispitivali su svaki aspekt umetničkog, društvenog i kulturnog života: slikarstvo, vajarstvo, film, pozorište, zvuk, ples, hranu, modu, poeziju, grafički dizajn i arhitekturu — i verovali su u direktno suočavanje publike s njihovim uzbudljivim idejama — na ulicama, na radio-talasima, u pozorištima i restoranima. Dali su nam šablon za potpuno otvaranje *Performe*. Svi mediji, u svakom trenutku — to je oduvek bio moj interes.

YC: Gde vidite *Performu* u budućnosti?

RG: S obzirom na kulturne promene koje doživljavamo u ranim godinama 21. veka — globalna politika, nove tehnologije, neprekidno rastuće mogućnosti Interneta u smislu distribucije i širenja ideja — performans može da se posmatra kao umetnička forma našeg vremena. Takođe je veoma interaktivan, što je važan aspekt neke vrste totalne demokratizacije načina na koji se umetnost danas posmatra, bez filtriranja neke institucije. Zato je performans u 21. veku uzbudljiviji i angažovaniji nego ikad ranije. On je važna platforma za prenošenje ideja mnogo širem auditorijumu i takođe je katalizator u menjanju prirode muzeja savremene umetnosti iz mesta kontemplacije i učenja u iskričave palate kulture i aktivnosti, čak menjajući prirodu arhitekture novih muzeja tako da mogu da ugoste izvođačke aktivnosti.

Performa je veoma angažovana u svemu tome i nadam se da će u budućnosti nastaviti da se širi na međunarodnom nivou — upravo smo imali otvaranje izložbe u Moskvi, a nešto kasnije, u septembru, bićemo poseban deo Šangajskog bijenala, transplantirajući *Performa Hub* u Šangaj! *Performa* bijenale je najvidljiviji deo *Performe* kao organizacije, ali takođe imamo inventivan i veoma aktivan obrazovni program i međunarodnu putujuću inicijativu za mnoge od naših *Performa Porudžbina*. Radimo i kao kuratori izložbi i performansa za muzeje i druge institucije i konsultujemo se

s njima o načinima uvrščivanja performansa i istorije performansa u njihove programe.

Na mnoge načine, *Performa* takođe funkcioniše kao „muzej bez zidova“ u smislu da istražujemo i arhiviramo opširnu istoriju umetničkih performansa, i nalazimo načine da oživimo radikalni materijal i učinimo ga pristupačnim i inspirativnim savremenoj publici.

YC: Ako biste morali da izdvojite jedan od performansa Marine Abramović, koji biste izabrali?

RG: *The House with the Ocean View* (2002) u kome je Marina živela 12 dana na tri otvorene platforme u galeriji u Njujorku, zato što nam je to pokazalo koliko je ona izuzetna vizuelna umetnica, u prelepoj instalaciji koju je stvorila, zajedno s njenom neverovatnom moći izvođačkog prisustva i činjenicom da je izvanredno ljudsko biće koje stupa u vezu sa svakim koga sretno. Radi se o izuzetno bogatom komadu koji govori o kulturi, sećanju, duhovnosti, domu, izgnanstvu, suzama, naklonosti, ljubavi. Mogla bih da pričam o tome u beskraj.

YC: Srpska umetnica Ivana Smiljanić, koja je provela izvesno vreme u ISCP-u u Njujorku, izvodi svoj komad *DanceDanceDance* na muziku koju biraju kustosi. Ako biste učestvovali u ovom projektu, koju biste pesmu izabrali?

RG: *I Could Have Danced All Night*.

Roscoe Goldberg
Kitchen Spring
Gala Benefit,
2007
Photo by Patrick
McMullan

* *Max's Kansas City* bio je noćni klub i restoran na Park aveniji i predstavljao je glavno mesto okupljanja muzičara, pesnika, umetnika i političara šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog veka.

** CBGB (Country, Blue Grass, and Blues) bio je muzički klub na Menhetnu u Njujorku.